

gyakoroltak rá Benedek Elek meséi, s hogyan lett rajta keresztül a Grimm-mesék terjesztője a havasokban.

Nagy szakértelemmel és tájékozottsággal tárja elénk mindazt a hatást, amely a mesemondót érte, és azt, ahogyan ő hatott szűkebb környezetére. Térkép szemlélteti, hogy merre dolgozott Mínya bácsi favágó munkán, s azt is, hogy nyugdíjba vonulása után milyen nagy területet járt be igric módjára, hogy a mesemondó tehetőségét igazoló írások birtokában gyönyörködtesse az iskolás gyermekeket és az érdeklődő felnőtteket.

Faragó fölmérte Kurcsi mesekincsének műfaji jellemzőit, arányait, analizálja a vele végzett memóriapróbák tanulságait. Gondosan összeállított típusmutatója és a mesék forrására adott útbaigazítása mind olyan erénye monográfiájának, amely az egyéniségkutatás kipróbált módszerének mesterségbeli fogásait kimeríteni látszik. Kurcsi Mihály a huszonöt bemutatásra került meséjével is részvett a kivételes figyelemre. Reméljük, hogy ez a kötet nyitánya a kárpátokbeli mesekincs nagyszabású kutatásának, amely — hisszük — mérföldköve lesz a kelet- és délkelet-európai mesekincs regionális felmérésének.

A romániai magyar prózai népköltészet kutatása eljutott a számvetés pontjára. Továbbra is követeleménye marad az élő mesésző szorgalmas gyűjtése, az eddigien erősebben kell törekednie a regionális kutatásra, és több figyelmet kell szentelnie a mesének, mint epikus alkotásnak.

JEGYZETEK

¹ Faragó József: Kurcsi Mínya havasi mesemondó. 234 l. — Nagy Olga: *Lüderc sógor*. Erdélyi magyar népmesék. 343 l. — *Többet ésszel, mint erővel*. Mesék, tréfák, anekdoták a romániai magyar népköltészetből. Válogatta, a bevezetőt írta és a jegyzeteket összeállította Vőő Gabriella. 281 l. *Magyargyerőmonostori népköltészet*. A szöveggyűjtemény *Olasz Katalin*, a dallamgyűjtemény *Almás István* munkája. Mesék: 43–70. l. Mind a négy gyűjtemény megjelenése: Bukarest 1969. Irodalmi Könyvkiadó.

² *Az élet vize*. Kisküküllő-völgyi népmesék. Ósz János gyűjteményéből válogatta és az utószót írta Faragó József. 167 l. — *A szegényember kincse*. Háromszéki magyar népmesék *Konsza Samu* gyűjtéséből. (Előszó *Konsza Samu* írása.) Mindkettő megjelenése: Bukarest 1969. Ifjúsági Könyvkiadó.

³ *Ion Pop Reteganul: A virágok apja*: Erdélyi román népmesék. Válogatta és utószót írt: Faragó József. Fordította: Nagy Géza. Bukarest 1969. 128 l.

⁴ Nagy Olga: *Előbb a tánc, azután a lakoma*. Mezőségi népmesék. Bukarest 1953. — Faragó József: *A szegény ember vására*. Székely népmesék. Bukarest 1955. — *Kriszta János: Az Apám lakodalma*. Székely népmesék. Bukarest 1957. — *Farkas, Barkas*. Magyar népmesék. Bukarest 1957. — *Benedek Elek: A táltos asszony*. Népmesék és mondák. Bukarest 1967.

⁵ Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények (Kolozsvár), Revista de etnografie și folclor (Bukarest), Ethnographia stb.

⁶ Előre, Igaz Szó, Korunk, Utunk.

KAPUÁLLÍTÓ

A sepsiszentgyörgyi írók, a Megyei Tükör című hetilap újságíró-író gárdájának antológiája jelent meg ezzel a Magyar Lajostól kölcsönzött címmel. A kötetajánlás írója — Dali Sándor, a Megyei Tükör főszerkesztője — azt írja, hogy „Nem kell tehát semmiféle csoportszellemet keresni a szerzők e csoportjának írásaiban, hiszen, aki figyel a tiszta beszédre, maga is láthatja: Szándékát, saját belső világát, a gondolatokat írott szóban megjelenítő formát tekintve, sokban különböznek egymástól a szerzők.” Mégis, a „sokban különbözés” ellenére mi a hasonlóságokra, a nem alkalomszerű együvékerülésre figyeltünk föl. Már az antológia megjelenése előtt nyilvánvaló volt, a romániai magyar irodalmat figyelemmel olvasó számára, hogy az újonnan létsul, akiknek hangjában nem volt nehéz fölismerni a hasonlóságot, bizonyos nemze-rejött erdélyi magyar lapok körül (Hargita, Megyei Tükör) fiatal írógárda csoporto-sul, akiknek hangjában nem volt nehéz fölismerni a hasonlóságot, bizonyos nemze-déki rokonságot, gyakori témaazonosságot, az aktív hagyománykultuszt, a kulturális-történelmi örökség meg az „itt és most élni” lehetőségeinek belátását. (Az antológia jobbára a már kötetekben is megjelent anyagokból állt össze. A Tiszatáj 1969-ben

utalt is arra a három kötetre, amelyikben ez a rokonság, együttszólás megnyilvánult: Farkas Árpád, Magyarai Lajos és Csiki László verseskönyveiről van szó.)

Az antológia két részből áll: előbb egy tematikus összeállítás van a szülőföld, anya, nép, hagyomány, ősök idézésére, utóbb szerzőnként egy-egy csokor a művekből. Első pillanatra túlzottan hagyományosnak tűnik a tematikus összeállítás, utóbb azonban kiderül, hogy tanulságos olvasmány ez a sorrendezés: a romániai magyar líra nagy hagyományú táj-, szülőföldszeretete, a vele összekapcsolódó ősök-idézése jelenik meg e fiatalok verseiben és mintegy ellenpéldául szolgálnak Dali Sándor beközöntőjéhez: a szerzők szoros rokonságáról árulkodnak. Petőfi, Dózsa, Körösi Csoma Sándor, Ady, Mikes Kelemen, Kós Károly, Tamási Áron és a népmesegyűjtő Konsza Samu neve és alakja nem egyszerűen megverselendő téma, hanem a belőlük kirajzolódó örökséghez való kötődés vallomási lehetősége. Legáltalánosabban Farkas Árpád *Apáink arcán* című versében fogalmazódik meg a múlthoz való viszony, legkonkrétebben, szinte magatartásforma példajaként Magyarai Lajos *Körösi Csomáról* szóló versciklusa és Veress Dániel *Mikes-monológja* idézi az örökséget. De Csiki László *Balassi-ja*, Tömöry Péter *Dózsa-ja* és *Petőfi-je*, Czégő Zoltán *Kós-portréja*, Farkas Árpád *Ady-ja* és *Gábor Áron-ja*, ez utóbbiról Magyarai Lajos verse új s új jelet tesz erre a képre. Úgy tűnik tehát, hogy az együttjelentkezés, az együttszólás mégiscsak írócsoportot karakterizál.

A szerzők szerinti részben néhány új név is föltűnik, közülük a még tizenéves Markó Béla versei tűnnek ki; Péter Sándor novellaballadáit is érdekesekek. Vári Attila finom lírájú, fanyar-gúnyos novellái mellett a szerző verseit is olvashatjuk. Prózája jobb. Szinte valamennyi költő prózát is ír — talán újságíró munka eredménye ez? Bár legtöbbjük több műfajban kísérletezik: Magyarai, Farkas novellái mellett Tömöry prózái és drámaíró tevékenysége is ismert, Csiki újabban regényt ír. Sombori Sándor, akinek nevét Gábor Áronról szóló drámája hozta újra az irodalmi érdeklődés előterébe, itt egy kis falusi tragédia drámai jelenetével szerepel, nem szerencsésen, inkább a népszínmű érzelmességével.

A történelmi dráma meg- és fölüljítőjának is kiváló Veress Dániel novelláját olvashatjuk itt, de fájjaljuk, hogy kitűnő esszéit, találó kritikáit nem vette számításba az antológia. Ez a műfaj teljesen hiányzik. Veress különben is szegényesen van jelen, hiszen sokoldalú működésének csak egyik arcát láthatjuk. Pedig innen úgy tűnik, hogy a sepsiszentgyörgyi írócsoport *spiritus rectora* ő, ha nem viseli, nem is játssza ezt a tisztséget, szerepet.

A már megjelent önálló kötetekhez képest Farkas Árpádnál tűnik föl valami új, a hangváltás hajlama: prózaversei (melyekből néhányat a Tiszatáj mostani száma közöl) eddigi munkásságának meghaladását jelentik.

A borítón Szilágyi Zsolt sepsiszentgyörgyi ötvösművész alkotása látható, s erről eszünkbe jut, hogy a gazdag képzőművészeti vidék alkotásai is hiányoznak a kötetből. De leginkább hiányoljuk a Megyei Tükör kitűnő riportjait. Ezekből az irodalmi értékű munkákból is lehetett volna válogatni. De e követelőzés a sok jó és szép anyag olvastán elhallgathat. (Kiadja: Kovászna megye művelődés- és művészetügyi bizottsága Népi Alkotások Háza. Szerkesztette: Jecza Tibor.)

ILIA MIHÁLY

A KORUNK AZ EGYÜTTÉLÉSRŐL

A kolozsvári *Korunk* ez évi 6. száma a magyar—román együttélés gondolatának jegyében jelent meg, fölidézve a *Korunk* 1936. 2. számát, melyben Gaál Gábor példásan tett hitet a magyar—román együttélésről, egymás kultúrájának tiszteletéről, megismerésére való törekvésről. A *Korunk* az utóbbi években előszeretettel jelentett meg „tematikus” számokat, de mindközül ez, az együttélést idéző szám különös figyelmet érdemel.

A folyóirat már a múltban is elismerést vívott ki a haladó román körökben. Most